

ลานนา

●การผลิตผักนอกฤดูกาล

การผลิตผักนอกฤดูหรือผลิตภายใต้สภาพควบคุม คือสวนผักที่ทำการออก
ฤดูการผลิต ซึ่งมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมกับพืชผักชนิดนั้นๆ เช่นอาคารร้อนจัด
หนาวจัด หรือฝนตกชุกเกินไป โดยการปลูกในเรือนกระจกที่ควบคุมความชื้น
แสงและอุณหภูมิได้ ถ้าอากาศหนาวเกินไปก็ใช้เครื่องปรับอากาศอุ่น เข้าช่วยถ้าอากาศ
ร้อนเกินไปก็ใช้เครื่องปรับอากาศเย็น ช่วย ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องใช้ต้นทุน
และเครื่องมือในการผลิตสูง ในประเทศไทยเราไม่นิยมใช้กันเพราะไม่คุ้มค่าลงทุน

ในการปลูกพืชผักนอกฤดูของประเทศไทยโดยทั่วๆ ไปมีการทำกันอยู่ 2 วิธีคือ

1. วิธีควบคุมสภาพแวดล้อม โดยการควบคุมการระบายน้ำ และแดดใน
ช่วงการเพาะเมล็ดโดยใช้ผ้าคลุมแปลงเพราะ เปิดปิดให้ได้รับแสงแดดใน
ช่วงเวลาที่เหมาะสมเช่นแดดในตอนเช้าและเย็น เมื่อได้กล้าที่โตพอสมควรจึงย้าย
กล้าใส่ภาชนะเช่น กระถาง ถัง กระดาษ ถังพลาสติกแล้วยกไปตั้งไว้ในเรือน
แสงที่ได้แดดพอรำไร แล้วจึงย้ายไปปลูกในแปลงปลูกจริงเมื่อสภาพแวดล้อม
เหมาะสมต่อไป

วิธีหนึ่งซึ่งพอจะใช้ได้เหมือนกันคือ การใช้วัตถุต่างๆ คลุมดิน เพื่อเพิ่มหรือ
ลดอุณหภูมิที่ต่ำกว่าปกติตามประเภทวัตถุที่ใช้คลุมเช่น ฟางข้าวหรือขี้เลื่อยจะเป็น
ฉนวนป้องกันความร้อนช่วยให้อุณหภูมิในแปลงไม่ลดลง ถ้าใช้วัตถุสะท้อนแสง
เช่นกระดาษขาว อุณหภูมิบนผิวดินจะช่วยสะท้อนแสงและลดอุณหภูมิให้ดินได้
ทำให้สามารถปลูกพืชผักที่ต้องการอุณหภูมิของดินที่ถูกคลุมลดลงต่ำกว่าปกติประมาณ 5
องศาฟาเรนไฮต์

การใช้พลาสติกดำหรือพลาสติกใสคลุมเพื่อช่วยเพิ่มอุณหภูมิในดิน
ให้สูงกว่าปกติเพื่อช่วยเร่งการเจริญเติบโตของพืชผักฤดูร้อนที่ปลูกในช่วงฤดูหนาวเช่น
พริกแดงโม, พริกทอง แดงเทศ สลัดช ข้าวโพดหวาน มะเขือเทศ เป็นต้น
พลาสติกที่ดำช่วยทำให้อุณหภูมิในดินเพิ่มขึ้นกว่าปกติประมาณกว่า 11 องศาฟาเรนไฮต์

2. วิธีเลือกพื้นที่ปลูกและพันธุ์ที่ทนทาน เป็นการปลูกที่ไม่ใช่การควบคุม
แต่เป็นการเลือกทำเลที่เหมาะสมมากกว่า และในปัจจุบันได้พยายามพัฒนาพันธุ์พืช
ผักให้ทนต่อสภาพแวดล้อมนอกฤดูกาลได้หลายชนิดแล้ว

การลงทุนเพื่อการผลิตพืชผักนอกฤดูกาลสูง สามารถ และผลผลิตที่ได้จะ
ได้ไม่เต็มที่เหมือนที่ปลูกตามฤดูกาล แต่ด้านราคาก็จะดีมากกว่า เพราะเป็นช่วงที่พืชผัก
ชนิดนั้นขาดแคลนในตลาด เรียกว่าไม่มีปัญหาในด้านตลาดไม่เหมือนผักที่ปลูก
ตามฤดูบาง ช่วงมีออกมามากในตลาดทำให้ได้ราคาต่ำบางครั้งขายไม่ได้เพราะมี
มากเกินไป ต้องทิ้งเสียไปอย่างน่าเสียดาย การเลือกปลูกผักนอกฤดูกาลจะต้อง
เลือกผลิตผักที่มีคุณภาพและราคาคุ้มค่าต่อการลงทุน ต้องอาศัยวิชาการและ
เทคโนโลยีมากกว่าปลูกในฤดูกาล

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. เกษตรกรขาดความรู้ในด้านเขตกรรมและการกำจัดโรคและแมลงที่ถูกต้อง ส่วนใหญ่ซื้อความจากร้านค้าหรือสอบถามกันเอง แทนที่จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร จึงทำให้ได้ความรู้ผิดพลาดทางด้านการวิชาการ

การปฏิบัติในการเขตกรรมและการกำจัดโรคและแมลงที่ถูกต้อง ทำได้ดังนี้

1.1 มีการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยขาวเป็นครั้งคราวในอัตราส่วน 200 - 300 กก./

ไร่ แต่ถ้าจะให้ถูกต้องแน่นอนว่าจะต้องใส่ในอัตราเท่าไร ควรส่งตัวอย่างดิน ให้กรมวิชาการเกษตรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจวิเคราะห์หาอัตราที่จะใส่

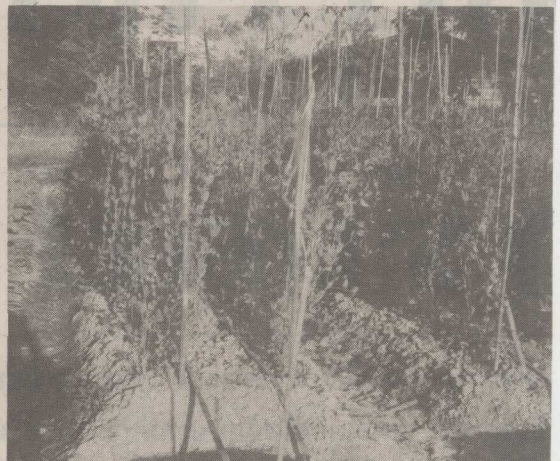
1.2 มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก กากพืช ฯลฯ ในอัตราส่วน 1-3 ตัน / ไร่ หรือ 25 - 50 ตาบ / ไร่ ควรใช้ชั้นหยาบและละเอียดเพื่อให้ดินร่วนซุยมีอากาศแทรกซึมเข้าไปในดินได้ ซึ่งพืชทุกชนิด ต้องการอากาศหมุนเวียนถ่ายเทได้แม้จะอยู่ในดินที่ก็ตาม ความใส่ปุ๋ยอินทรีย์ทุกครั้งที่มีการปลูกผักใหม่

1.3 ในระหว่างปลูกควรใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ช่วยด้วย ในอัตราส่วน 25 - 50 กก./ไร่

1.4 ฉีดยาเคมีป้องกันกำจัดโรคตามคำแนะนำ เมื่อพบโรคปรากฏเป็นครั้งแรกและควรฉีดพ่นยาสำหรับโรคที่ปรากฏระบาดทุกปีตามเวลาและฤดูกาล ก่อนที่จะมีโรคระบาด

1.5 ฉีดพ่นยาเคมีป้องกันกำจัดพวกแมลงศัตรูพืชจำพวกหนอน เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน เพลี้ยแป้ง แมลงหวี่ขาว และด้วงชนิดต่างๆ เป็นครั้งคราวเมื่อมีศัตรูพืชนี้อระบาด

1.6 ติดตามหน่วยราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันกำจัดโรคและศัตรูที่ก่อให้เกิดที่อยู่

เช่น เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด กองวิจัยโรคพืช กรมวิชาการเกษตร ฯลฯ เพื่อขอคำแนะนำหรือส่งตัวอย่างสไปวิจัย

1.7 การที่แปลงกล้าผักต้องยกทรงสูง และกลางร่องนูนเป็นหลังเต่าเพื่อป้องกันน้ำขังและป้องกันโรคเน่าคอดิน ผักที่เป็นโรคจากแปลงกล้าไม่ควรนำไปปลูกเด็ดขาด เพราะจะมีเชื้อโรคติดไประบาดในไร่

1.8 มีการปลูกผักสลับกันหรือปลูกแซมกันในแปลง มีการคัดเลือกผักที่ไม่ใช่อยู่ในตระกูลเดียวกัน หรือเป็นโรคติดต่อกันได้ การปลูกพืชสลับหรือแซมในแปลงผัก จะช่วยลดการระบาดของแมลงศัตรูพืชได้ เพราะแมลงศัตรูพืชไม่ชอบพืชอีกชนิดหนึ่งที่ปลูกอยู่ด้วยกันหรือปลูกแทนกัน

1.9 เลิกปลูกผักที่มีโรคระบาดรุนแรงชั่วคราวสัก 23 ปี โดยหันไปปลูกพืชอื่นที่ไม่เป็นโรคเดียวกันแทน

110 ใช้วิธีปราบโรคตามธรรมชาติ เช่น การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ต่างๆ เพื่อเพิ่มจุลินทรีย์ดินที่ทำลายเชื้อโรคพืชในดินให้ลดลง ปลูกพืชที่ปล่อยสารพิษออกมาทำให้เชื้อโรคในดินบางชนิดลดน้อยลงหรือหมดไป มีพืชหลายชนิดที่ใช้ป้องกันกำจัดไส้เดือนฝอย เช่น หน่อไม้ฝรั่ง ดาวเรือง สะระแหน่ โหระพา ฯลฯ

2. แหล่งพันธุ์เกษตรกรนิยมซื้อพันธุ์จากร้านค้า ซึ่งมีปัญหาเมล็ดพันธุ์ปะปนอยู่บ้าง และเมล็ดมีความงอกต่ำ ทำให้ผลผลิตต่ำไม่คุ้มค่าการลงทุนพืชผักประเภทหัว แดง พริก มะเขือ เกษตรกรเก็บพันธุ์ไว้ใช้เองโดยไม่ถูกต้อง การเก็บเมล็ดพันธุ์เองควรดูแลลักษณะต้นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง มีลักษณะดีตรงตามความต้องการของตลาดและต้านทานต่อโรคต่างๆ ได้ดี การเก็บเมล็ดพันธุ์มาจากแหล่งที่มีโรคระบาด ควรคลุกด้วยยาป้องกันกำจัดเชื้อราก่อนนำไปปลูก ส่วนเมล็ดพันธุ์ที่ไม่สามารถเก็บเอาไว้เองได้ ให้เลือกใช้พันธุ์ที่มีความต้านทานโรค พันธุ์ที่รัฐบาลแนะนำหรือผลิตออกมาแต่ยังมีข้อจำกัดอยู่ตรงผลผลิตได้น้อยไม่พอกับความต้องการในปัจจุบัน

3 ปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ต่อไร่ เกษตรกรแต่ละรายใช้ปริมาณเมล็ดพันธุ์แตกต่างกันมากแม้จะเป็นพืชผักชนิดเดียวกัน เกษตรกรใช้วิธีหว่านเมล็ดแล้วถอนแยก 2 - 3 ครั้ง ทำให้สิ้นเปลืองเมล็ดพันธุ์โดยใช่เหตุ และอีกอย่างคือเกษตรกรไม่รู้ว่าจะอัตราส่วนเมล็ดพันธุ์ต่อไร่ควรจะใช้ในปริมาณเท่าใด หากมีการใช้เมล็ดพันธุ์ในอัตราที่ถูกต้องหรือใกล้เคียง และมีวิธีการหยอดหว่านที่ประหยัดเมล็ดพันธุ์ ไม่ต้องถอน แยกออกมากจะทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตลงไปได้และยังทำให้กล้าผักไม่เป็น โรคที่เกิดจากมีจำนวนหนาแน่นเกินไป

4. การจัดการหลังเก็บเกี่ยวไม่ดีทำให้ราคาตก และเก็บได้ไม่นาน

5. ราคาซื้อขายไม่มีการตกลงกันก่อน พ่อค้าจะซื้อไปแล้วแจ้งราคาให้ทราบทีหลังประมาณ 1 - 7 วัน และราคามีการขึ้นลงเร็วมาก หากแก้ราคาคะเน

6. ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยมากเกินไปจนความจำเป็น ชนิดของปุ๋ยไม่ตรงตามความต้องการของพืชความอุดมสมบูรณ์ของดิน อายุของพืชทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรมักจะคิดว่า หากใส่ปุ๋ยมากๆ ผักจะเติบโตมากขึ้นตามไปด้วย แต่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น

7. ใช้สารฆ่าแมลงในอัตราสูง บางครั้งใช้ถี่เกินไปเพราะแมลงมีความต้านทานได้สูงขึ้น หรือบางครั้งใช้รดน้ำด้วยเรอิดิฟน ทำให้ชะล้างสารเคมีออกรวดเร็วทำให้สิ้นเปลืองในการจะให้สารเคมีจับเกาะใบได้นานมีการผสมน้ำมันจับลงไป.

ผศ.ดร. บงกช ศิริเกียรติน